

Dozpíváme tvou píseň za tebe?

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Pátek, 25 Leden 2008 03:00

(k sedmdesátému výročí narození Vladimíra Vysockého)

Rok 1938 patří mezi letopočty s osmičkou, na které se nerado vzpomíná. Leden 1938 v Moskvě jistě zapadl do ostatních dní roku, kdy sousedé a přátelé mizeli ze dne na den a pak se o nich mluvilo jen šeptem. Smrt si nevybírala a sahala do všech vrstev společnosti, až po její špičky.

25. ledna 1938 se v rodině plukovníka a překladatelky narodil syn Vladimír. Válka, nazvaná Stalinem jako Velká vlastenecká, jistě poznamenala život každého občana Sovětského svazu. Dnes chodíme trochu nevšímavě kolem hromadných hrobů sovětských vojáků, v ruštině nazvaných Bratskyje mogily. Vladimír Vysockij, po otci Semjonovič, žil jako dítě i v okupované zóně poválečného Německa, kde jeho otec v letech 1947 až 1949 sloužil. Vladimírovi rodiče se rozvedli a on žil střídavě u otce a matky. Podle vzpomínkové knihy jeho třetí manželky Mariny Vladyové Vladimír aneb přerušovaný let se jí manžel přiznal, že pil alkohol již ve třinácti letech. Alkohol a na sklonku jeho krátkého života alternativně i drogy poznamenaly a předčasně ukončily Vysockého život. Jenže v bývalém Sovětském svazu byl, a jistě i je, alkohol jedním z úniků z reality. Alkohol a drogy ale nelze pokládat jako zdroj inspirace jeho tvorby.

Přemýšlím, kdy jsem se poprvé se jménem Vysockij setkal? Zcela určitě to nebylo v průběhu dvanácti let, kdy jsem se učil rusky. Po srpnu 1968, podobně jako po roce 1939 ve vztahu k němčině, byl postoj k ruštině většinou negativní. Oficiální režim nám ostatně překládal kromě prorežimních sovětských filmů i dovážený sovětský pop, v ruštině zvaný "estráda". Takže skutečné hodnoty představovala většinou mistrovsky překládaná klasická ruská literatura a poklady ruské vážné hudby. Až na světlé výjimky nikdo nevnímal, že v té šestině světa žili a žijí lidé, jejichž umělecky vyjádřená touha po svobodě je trestána daleko krutěji, než podobné projevy u nás. Vladimír Vysockij do této skupiny patřil a má v ní čelné místo. V letech 1956 až 1960 vystudoval herectví na slavném moskevském MCHATu. Měl být především hercem, a také se hercem stal. Od roku 1964 byl členem legendárního moskevského divadla Na Tagance, vedeného režisérem Ljubimovem.

Vysockij hrál i v řadě sovětských filmů. Měl jsem zatím možnost vidět pouze několikadílný televizní seriál s názvem Místo setkání nelze změnit, kde Vysockij hraje milicionáře bojujícího proti banditismu po druhé světové válce. Byť tento seriál zcela jistě nepatří k vrcholům kinematografie, všemi díly prolíná Vysockého obrovské charisma.

Dozpíváme tvou píseň za tebe?

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Pátek, 25 Leden 2008 03:00

Vysockij je nejpopulárnější jako písničkář a básník. První písně začal skládat a hrát jen s kytarou počátkem šedesátých let. Jeho tvorba se šířila Sovětským svazem jako lavina. Před napsáním těchto řádek jsem se znovu díval na několikadílný ruský dokument o Vysockého písňové tvorbě. Většina obrazových záznamů je černobílých a nekvalitních. Jenže nedostatek kvality obrazu i zvuku převažují reakce publika a především projev interpreta. Hlas Vysockého, spíše křik s naběhlými žilami na krku, je základním poznávacím znamením. V písni o gymnastice se vzepře na rukou na židli a zpívá i v této poloze. Nevelký postavou, v typickém roláku, s ostře řezaným obličejem působil na publikum jako ekrazit. Oficiální hudební průmysl jej ignoroval, ale v té době kolovaly mezi lidmi nespočetné a mnohokrát přehrávané magnetofonové pásky. Vysockého písně nelze vnímat bez znalosti jeho textů, tvořících středobod písně. V osmdesátých letech minulého století jsem nakoupil první LP desky Vysockého od firmy Melodia, pochopitelně mono. Jenže to hlavní, smysl textů, jsem vnímal velmi obtížně.

Největší zásluhu na mém pochopení i uchopení Vysockého má Milan Dvořák, jeden z nejlepších a zároveň nejskromnějších překladatelů a interpretů Vysockého písňové i básnické tvorby. Kongeniální Jaromír Nohavica nezpívá první Vysockého písně se svými texty, ale právě s texty Milana Dvořáka (Dialog u televize nebo Pravda a lež). Milan Dvořák mi pomohl domalovat můj obraz Vysockého. Vysockého písně si zpívala spousta profesí, včetně sovětské galerky. Vysockij zněl na palubě vesmírných korábů, zněl z úst horolezců a jiných sportovců, z úst válečných veteránů dobývajících s Vysockého otcem v roce 1945 Berlín.

Vysockému byl vymezen krátký život. Posledních deset let popisuje ve své knize Marina Vladyová. Byla to láska plná bolesti, boje s totalitním režimem, kdy Marinina láska dokázala vymoci pro manžela cestovní pas i vydání prvních desek. Cena za lásku byla i její odvrácená tvář - alkoholická a drogová deliria, v několika případech balancující na tenké čáře života a smrti.

Let Vysockého byl přerušen 25. července 1980, kdy v době bojkotované moskevské olympiády umírá. Na jeho pohřeb se sjely tisíce lidí, kteří lemovali pohřební cestu květinami. Při pohřbu lidé skandovali: "*Dozpíváme tvou píseň za tebe..*"